

Ps. 216. *Jesus är min hägnad*. Walther: Jesu meine Freude. Ch. a. M. n:r 40. Bach: Jesu meine Freude. B. V n:r 31 och B. VI n:r 29. Karg-Elert: Jesu meine Freude. K.-E. n:r 38.

Ps. 518. *Det går ett tyst och tåligt* Lamm. Walther: Ein Lämmlein geht. W.

n:r 12. Bach: An Wasserflüssen Babylon. B. VI n:r 12 a och 12 b. Karg-Elert: Ein Lämmlein geht. K.-E. II n:r 12.

Ps. 519. *Han på korset, han allena*. Se 77.

Ps. 520. *O huvud blodigt, sårat*. Se 91. J. Hedar.

Recensioner.

Liturgi.

Den svenska Högmässorordningen. Lund, C. W. K. Gleerup 1933. Pris 20 öre.

Envar, som haft att undervisa skolbarn eller konfirmander om vår högmässogudstjänst, har säkert gjort den erfarenheten, att Evangeliebokens anordning av materialet till en högmässa icke är den ur pedagogisk synpunkt bekvämaste. Det kräver icke obetydlig tid att lära barnen finna de många ställen, där de måste söka för att få med allt. Det är därför en ypperlig idé av domkyrkovicepastor Adell att till de ungas tjänst sammanställa och utgiva en upplaga av högmässoritualen, där allt är på ett praktiskt och överskådligt sätt sammanfört i ett litet billigt häfte. Dessutom lämnar själva den typografiska utstyrseln åtskilliga värdefulla liturgiska anvisningar. De viktigaste förtjänsterna hos denna upplaga må här framhållas. Alla alternativ äro tryckta tillsammans, antingen i bredd eller efter varandra. Härigenom undslipper man letandet hit och dit. De partier av mässan, som församlingen sjunger, äro utmärkta med spärrad stil. En röd asterisk vid ett liturgiskt moment betyder, att församlingen under detsamma reser sig upp. De för alla högmässor gemensamma partierna äro utmärkta med ett rött streck i marginalen.

Naturligtvis är denna upplaga förträfflig icke blott för dem som äro barn till levnadsåren utan ock för de äldre som äro barn i den kristliga kunskapen. Det lilla häftet rekommenderas därför icke blott

för skolor och konfirmandsal utan ock på det varmaste till utläggning i bänkarna i kyrkorna i sådana trakter, där kyrkvärd hos flertalet åhörare icke är så stor, att högmässoritualen är lika välkänt som alfabetet.

En särskild eloge förtjänar förlaget, som kunnat utgiva det 34 sidor starka häftet med tryck i två färger på utmärkt papper för det otroligt billiga priset av 20 öre. Knut Peters.

Die göttliche Liturgie unseres heiligen Vaters Johannes Chrysostomus übersetzt von Dr. Myron Hornykewitsch. Volksliturgisches Apostolat, Klosterneuburg 1928. Mk. 1:—.

De österländska liturgierna äro praktiskt taget fullständigt okända hos oss. Delvis beror väl detta av bristen på en lättillgänglig svensk översättning. En svensk version av Chrysostomus- och Basiliius-liturgierna utkom visserligen 1886 (utgiven av pastor Basiliius Achangelsky), men den synes vara mycket okänd och svårtillgänglig. På danska åter finnes en bekväm och lätt överkomlig översättning (av C. Siletzky, Köbenhavn 1909) men även denna synes vara mycket sällsynt hos oss. På tyska föreligga ett flertal översättningar t. ex. den kända av Remigius Storf i bandet *Griechische Liturgien* av Bibliothek der Kirchenväter. Här har anmälaren tillfälle att peka på en ny tysk version av Chrysostomus-liturgien, närmast avsedd för de ortodoxa kristne i Wien. Den är billig och lättåtkomlig samt försedd med en del förklarande noter som dock kunde ha varit flera. Ett studium

av denna liturgi är förvisso vida mer lösnande än de flesta föreställa sig. Att den som helhet för västerländskt uppfattningssätt verkar alltför långt utdragen och långtrådig skall visserligen ingalunda förnekas. Men där finnas partier av ovanskelig skönhet, för vars skull man glömmer många brister och vilka skäl väl skulle motivera ett utgivande i ny svensk översättning.

Knut Peters.

För blandad kör.

John Morén: Tolv nya motetter. Nordiska Musikförlaget. Pris: 25 å 20 öre.

»Tolv nya motetter» gå, så gott som utan undantag, i Moréns gamla kända stil. Den ständiga sekvensbildningen känns måhända ibland ensidig men är ur rent sängbar synpunkt enbart att förorda, då våra sångare lättare inlära en motett, byggd på imitationer. Att kompositören varit en praktiskt utövande musiker, som väl känner en körs möjligheter och omöjligheter, synes bäst vid en granskning av varje stämmas gång och omfång. Allting är tillrättalagt för en medelgod motettkör. Inga oöverstigligen svårigheter finnas. Tenorstämman, som plägar giva dirigenten stort besvär, stiger sällan över f och sopranen sällan över fissa.

John Morén valde alltid själv texter till sina kantater och motetter. Så även här. Kända bibelord äro använda men även en eller annan strof ur vår svenska psalmbok. — Musiken är stämningsfull och vacker. Att här nämna någon särskild motett är måhända onödigt, men tvenne resa sig, enligt vad jag tycker, något över de andra, nr:s 3 och 12. Den förstnämnda har text hämtad ur Davids Ps. 84, och kompositören har fått fram en utmärkt skillnad mellan »Hur ljuvliga äro» i ett stilla parlado och »Min själ längtar», framfört i ett crescendo e stringendo. Nr 12 bör användas på Botdagen och har till text Davids Ps. 130. Den ger en stark och innerlig stämning.

På varje motettblad är angivet, å vilken

söndag ifrågavarande motett kan utföras. Metronomanvisningar ofta förekommande. — Denna John Moréns nya men tyvärr sista motettsamling bör finnas i varje välförsett kyrko- och motettkörbibliotek.

S.-G. S.

För orgel.

Orgelmeister des 17. und 18. Jahrhunderts. Herausgegeben von Karl Matthaei. Zweiter Band der Sammlung »Leichte Orgelmusik». Bärenreiter. Ausgabe 382.

Innehåller kompositioner av Sweelinck, Scheidt, Buxtehude, Böhm och J. R. F. Fischer. De flesta äro lätt utförbara; alla äro mycket intressanta och lämpliga som postludier eller vid orgelkonserter. I förordet meddelas bl. a. några värdefulla anvisningar rörande registrering.

A. R.

Waldemar Ahlén: Allegro festivo för orgel. Nordiska Musikförlaget.

Som redan framgår av titeln är det här ej fråga om någon kyrkomusik i egentlig bemärkelse. Utan »Allegro festivo» är ett ståtligt, med schvung och elegans skrivet konsertstycke för orgel, vilket våra orgel-spelare säkerligen komma att tacksamt införliva med repertoaren.

A. R.

Louis Kæstel: 24 Præ- og Postludier for Orgel. W. Hansen.

I denna samling befinna sig bl. a. en del »Fest-præludier» och -postludier, en festmarsch samt trenne præludier att användas vid begravning. Kompositionerna ha en redig och klar formgivning och även andra förtjänster, men äro hållna i en stil, som nu, lyckligtvis, är på väg att bli omodern, men som kanske ännu har en del anhängare. Häftet påminner alltför mycket om en del »Album» från »utgångsmarschens» tidsålder.

A. R.

Kyrkokonst.

John Jacobsson, Hallands kyrkor i ord och bild. Skara 1932. Kr. 3:75.

Ragnar Lindstam: Om kyrkor som

försvunnit och klockor som sjungit i Tveta, Vista och Mo. Huskvarna 1932. Kr. 5: —.

Läroverksadjunkten John Jacobssons lilla planschverk över Hallands kyrkor är ett verk, skapat av »kärlek till hembygden och vördnad för fädernas kyrka», som förordet säger. De kortfattade historiska uppgifter, som meddelas vid varje kyrka, äro i regel, så vitt anmälarer kan döma, vederhäftiga. Vissa dateringar kunna kanske diskuteras; i några fall synas omdömen om kyrkobyggnadens stil kunna föranleda en fråga, såsom då det heter om Trönninge kyrka att den till sitt yttre är »en av vårt lands vackraste landsbygdskyrkor.» I anmälarerens tycke ansluter den sig värdigt till de andefattiga pseudogotiska skapelserna av C. W. Petersson m. fl. från 1800-talets slut såsom Hishults, Köinges, Okomes, Alfshögs, Vinbergs, Falkenbergs nya, Tvååkers, Gödeslads, Ölmevallas, Hanhals och Lindomes kyrkor för att inte tala om Snötorps kyrka (av Langlet). I samband därmed må rättas beteckningen empirestil för Torups kyrka (1870—72); den är liksom de nämnda uppförd i en slags gotik.

Dessa anmärkningar drabba emellertid ingalunda väsentligheter i denna vackra bok, som verkligen förtjänar spridning i sin hembygd.

Liksom Jacobssons ovannämnda häfte är kyrkoherde Lindstams vackra bok om kyrkorna i norra Småland ett resultat av

en entusiastisk hembygdskärlek, men den ger åtskilligt mer än en vanlig »hembygd-bok». Förf. har gått till verket med en verklig forskariver, och han har ur arkivens skatter fått fram uppgifter, med vilkas hjälp han lyckas ge synnerligen värdefulla skildringar av nu försvunna kyrkor. Huvudföremålet för hans intresse är som bekant kyrkklockorna. Tack vare bl. a. notiser i Gustav Vasas klockuppbörd är han i stånd att för nästan varje kyrka skildra dess medeltida klockbestånd. Av stort värde för forskningen är den förteckning på klockgjutare, som inleder boken. Bl. a. fäster man sig vid attribueringen av Vadshults och Åkers klockor till den bekante Ulf Sonasson i Skeninge. I detta sammanhang bör en uppsats i *Vår bygd* (Hallands hembygdsförbunds årsskrift) 1932 av samma förf. om de medeltida kyrkklockorna i Tjureda kyrka i Småland, av vilka en räddats från omgjutning och hamnat i Halmstads museum. Klockan, av 1400-tals typ från Lübeck, är försedd med en inskrift, vari sanct Dunstan omnämnes. Lindstam påpekar, att detta helgon endast är känt i Vallentunakalendariet (1198) och i ett samtidigt kalendariefragment, som använts i Linköpings stift. Det förtjänar här påpekas, att hänvisningen till detta stift — även det förstnämnda kal. anses ju ha samma proveniens — ger en antydning om sambandet med östgötastiftet och missionering därifrån. *Bengt Cnattingius.*

Meddelanden.

Val. Till innehavare av förenade tjänster hava utsetts: I Fredsbärg, Skarab., G. A. Larsson, Södra vi, i Hellvi, Gotl., K. G. Engfelt, därst.; till organist i Duvbo har valts musikdirektör Dag E. Lindberg, Stockholm.

Sexagesima. Den bön som i dag meddelas först i Tidskriftens nummer avsedd för »Guds ords söndag» är en bearbetning efter en bön ur 1571 års kyrkoordination.

Inför passionstiden. Erinras om att den av sista kyrkomötet godkända musiken i frygisk tonart till den kortare lita-

nian finnes tillgänglig i häftet: Stycken ur den svenska högmässan (C. W. K. Gleerups förlag, pris 75 öre). Ur Evangelisk Tidegård är utgivet: Vesper under passionstiden, Diakonistyrelsens förlag, pris 25 öre.

Kyrkosångens Vänners dag anordnas d. 6 mars i Motala. Utom morgonandakt, övning i koralsång och liturgisk sång förekommer föredrag av kyrkoherde K. Peters över ämnet: »Fädernas heliga sång — ett förpliktande arv» samt av komminister K. Gustafsson över ämnet: »Passionspsalmernas djup och skönhet». Vid en vespergudstjänst predikar biskop Aurelius.